

Змішане навчання — новий для України формат, який передбачає поєднання очної та дистанційної форм: учні засвоюють частину матеріалу онлайн та мають можливість самостійно керувати своїм часом. Завдяки такому підходу учні отримують цілісний навчальний досвід.

МОН рекомендує запровадити у школах змішане навчання

Міністерство освіти і науки рекомендує за можливості запровадити змішану форму навчання в школах.

Про це сказав міністр освіти і науки Сергій Шкарлет у ефірі програми «Сніданок з 1+1», коментуючи питання про початок навчального року.

За словами міністра, рішення про форму навчання ухвалюватимуть спільно з батьками.

Для тих, хто обере онлайн-навчання, будуть організовані окремі спеціалізовані класи.

Водночас форма організації освітнього процесу залежатиме від безпекової ситуації в регіоні.

«У громадах, що не демонструватимуть достатній рівень безпеки, освітній процес не розпочнеться в офлайн-форматі. Під час сигналу повітряної тривоги діти мають переходити до сховищ, це теж є певною умовою початку освітнього процесу. Розклад занять і тривалість визначає заклад, форма організації освітнього процесу буде визначатися в кожній громаді окремо», — зазначив Шкарлет.

Що таке змішане навчання?

Відповідно до рекомендацій МОН, новий навчальний рік для різних закладів освіти буде мати декілька сценаріїв, серед яких — впровадження змішаного навчання.

Що ж таке змішане навчання та які його характерні риси?

Змішане навчання (англ. blended learning) — це різновид гібридної методики, коли відбувається поєднання онлайн навчання, традиційного та самостійного навчання. Мається на увазі не просто використання сучасних інтерактивних технологій на додаток до традиційних, а якісно новий підхід до навчання, що трансформує, а іноді і «перевертає» клас (англ. flipped classroom).

При змішаному навчанні матеріал, який учень опрацьовує онлайн (чи то у формі самостійного прочитання матеріалів, чи при перегляді демонстраційних відео, чи при перегляді відеозапису лекції вчителя, чи у формі гри), остаточно засвоюється офлайн (тобто у приміщенні школи під час занять).

Перевагою навчання **онлайн** є те, що учень сам обирає місце для навчання, контролює час, ритм та послідовність виконуваних завдань, причому в онлайні діти можуть навчатись як вдома, так і в школі.

В процесі **офлайнового** навчання учні взаємодіють з вчителем та однокласниками. Формат офлайн навчання включає роботу у групових проектах, індивідуальні консультації, лекції, семінари, дискусії (тобто будь-яка взаємодія, що відбувається в реальному часі без посередництва інформаційно-комунікаційних технологій).

Характерні риси змішаного навчання:

- Учні проходять хоча б частину шкільної програми онлайн, при цьому вони самостійно контролюють час, місце, ритм та послідовність виконуваних завдань.

- Декілька частин навчальної програми діти засвоюють у школі в групі з такими ж учнями та вчителем (це обов'язкова умова для успіху змішаного навчання, адже завдяки цьому формуються ключові компетентності, а також дозволяє вчителю контролювати процес навчання учнів).
- Активно впроваджується **формувальне оцінювання**, завдяки чому кожен учень має власну траєкторію навчання, а процес навчання стає більш гнучким.

10 найважливіших складових змішаного навчання

1. Перевернутий клас або flipped classroom

Цей підхід, коли учні отримують попередні знання чи інформацію самостійно — з підручників, навчальних матеріалів чи пошуку в мережі, а у класі вчитель модерує процес засвоєння цих знань і навичок на практиці. Flipped classroom спонукає учнів рівноцінно працювати у різних навчальних середовищах — удома та в школі, тож важливо, щоб усі діти мали рівні можливості доступу до цифрових технологій.

2. Розширене поняття «уроку»

Blended learning передбачає, що навчальний процес не обмежується тільки уроком, він розширюється і до, і після визначених 45 хвилин. Учень стає ніби «власником» свого часу для навчання і сам керує та домовляється про співпрацю із вчителем, однокласниками та іншими залученими особами на різних стадіях опанування матеріалу. При цьому саме етапи «до» та «після» уроку стають більш важливими для учня.

3. Новий підхід до розкладу занять

Щоб підготуватися до запровадження змішаного навчання, слід переглянути увесь шкільний розклад і усім погодитися застосовувати гнучкіший підхід до розпорядку дня. Оскільки змішане навчання передбачає, що діти приходять до школи у визначені дні, можливо, варто зробити тривалість уроків довшою, щоб учні мали більше часу на практичну роботу в групах у класі. Молодші учні потребують більшої взаємодії із вчителями, тоді як старші самостійніші у своїй роботі — це також варто враховувати. У період перед іспитами чи контрольними, дітям може знадобитися інтенсивніша допомога вчителів — це також можна спрогнозувати під час складання розкладу занять у школі.

4. Доступ до цифрових технологій та надійного інтернету

Ефективне змішане навчання передбачає, що усі учасники навчального процесу мають рівний та надійний доступ до інтернету та онлайн-інструментів роботи. Проте це тільки частина рішення — навіть важливіше, щоб вчителі мали підтримку з боку досвідчених ІТ-спеціалістів школи і могли звернутися до них за допомогою. Усі web-платформи, якими користуватимуться вчителі, повинні відповідати віку дітей та бути також доступними для учнів із особливими освітніми потребами.

5. Значна автономія педагогів

Змішане навчання вимагає безлічі швидких рішень, тож вчителі повинні мати свободу і гнучкість самостійно визначати поточні види роботи, власний графік та навчальні інструменти. Така автономія і високий рівень персональної відповідальності вчителів можливі лише за умови довірливих стосунків між педагогами та керівництвом школи, спільне розуміння необхідності і об'єктивних переваг змішаного навчання та гнучкості всієї системи управління школою.

6. Прозорість планування та навчальних очікувань

Усі учасники змішаного навчання повинні знати, де у приміщенні школи та на онлайн-ресурсах вчитель розміщує розклад, план занять, завдання та цілі уроку, оцінювання результатів. Усі ці складові повинні бути прозорими та доступними. Для ефективного управління гнучким процесом навчання школам слід розбити

навчальний рік на менші етапи: наприклад, не чверті чи семестри, а модулі. Те саме стосується цілей навчання та оцінювання результатів — фокус має бути на компетенціях і практичних навичках, а не знаннях.

7. Співпраця із батьками

Співпраця із батьками у моделі змішаного навчання дуже важлива, адже значну частину часу діти навчатимуться поза межами школи. Тому необхідно чітко визначити ще на старті, якою мірою батьки можуть і хочуть бути залученими до змішаного навчання. Це залежатиме від конкретних умов кожної родини, але варто принаймні впевнитись, що батьки також беруть участь у плануванні і дизайнуванні індивідуальної навчальної траєкторії учня.

8. Зрозуміла система оцінювання здобутків учнів

Система оцінювання у змішаному навчанні має три складові:

- Постійне оцінювання вчителем та самооцінювання учнями, щоб відстежувати поступ і планувати наступні цілі та завдання;
- Підсумкове оцінювання вчителем — здійснюється наприкінці модуля чи юніта, оцінку зазвичай вносять у шкільні документи;
- Підсумкове оцінювання школою чи регіональними/національними інституціями — здійснюється для здобуття певного свідоцтва чи рівня;

Процес і інструменти оцінювання повинні давати усім учням рівні можливості показати свої компетенції і розуміти власний поступ у навчанні. Усі нові інструменти оцінювання слід презентувати учням поступово і впевнитись, що усі розуміють його механізм. Самооцінювання або оцінювання робіт однокласників значно підвищує мотивацію учнів та розвиває відчуття відповідальності за навчальний процес. Blended learning є дуже гнучкою структурою, тож і оцінювання також може бути різноманітним: слід поєднувати індивідуальні оцінки із оцінюванням групової роботи і командних проєктів, оцінювання може здійснювати як вчитель, так і онлайн-інструмент.

9. Виділяти час для живого діалогу

Змішане навчання передбачає зменшення часу перебування у класних кімнатах, а отже, учням і вчителям бракуватиме звичного соціального шкільного життя. Тому дуже важливо надавати пріоритет живому спілкуванню, діалогу та неформальним обговоренням у ті дні, коли діти і вчителі перебувають у стінах школи. Особливу увагу слід звертати на теми психологічного добробуту усіх учасників: обговорення емоційного стану, рівня тривожності, а також інструментів подолання стресу повинно стати усталеною практикою серед вчителів та дітей.

10. Розширити саме поняття «шкільне приміщення»

«Урок у класі» не обов'язково сприймати буквально, адже замість класу школа може використовувати приміщення бібліотеки, актової зали, спортивного майданчика чи шкільного подвір'я. Під час змішаного навчання варто зробити школу «відкритою»: запропонувати дітям позашкільні активності на шкільному стадіоні, надати учням доступ до ресурсних центрів чи бібліотеки у позаурочний час.

Що означає якісне змішане навчання?

Воно персоналізоване.

Що це означає? Цей метод враховує індивідуальні потреби кожного учня,

а не цілого класу загалом.

Передбачає майстерність (=якість) вивчення того чи іншого матеріалу.

Тобто учень продовжує вивчати наступну тему чи отримує оцінку лише тоді, коли він/вона засвоїли основний концепт. Тобто, коли учень відчуває, що він/вона готовий(-а) продемонструвати свою обізнаність в темі, тоді він/вона проходить тест/здає фінальне завдання. Учням не потрібно чекати, поки вчитель скаже: "Зараз 7-ий тиждень, як ми вивчаємо цю тему, прийшов час скласти тест".

Високі очікування до учня

Означають, що кожен має чітко прописані стандарти, які готують його/її до успіху в коледжі і в подальшій кар'єрі, та старанно дотримується їх.

Право на автономність/самостійність учня

Тобто кожна дитина має навички, інформацію, та інструменти, які допоможуть йому/їй в управлінні власним процесом навчання.

Змішане навчання. Як вчителі працюють і офлайн, і онлайн

<https://nus.org.ua/articles/zmishane-navchannya-yak-vchyteli-pratsyuyut-i-oflajn-i-onlajn/>